

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA V PREŠOVE

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ETICKÝ KÓDEX FILOZOFICKEJ FAKULTY

PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY V PREŠOVE

2012

Etický kódex vysokoškolských učiteľov, výskumných pracovníkov a umeleckých pracovníkov Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove

Preambula

Etický kódex vysokoškolských učiteľov, výskumných pracovníkov a umeleckých pracovníkov Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove (ďalej len učiteľ)¹ deklaruje morálne hodnoty, princípy a normy, ktoré má učiteľ aktívne dodržiavať s cieľom rozvíjania spravodlivých a čestných medziľudských vzťahov, dobrej pracovnej atmosféry a rastúcej dôvery verejnosti. Učiteľ má podporovať a rešpektovať vytýčené morálne hodnoty a má regulovať svoje správanie a konanie v súlade s nimi. Učiteľa charakterizuje mravné presvedčenie plynúce zo zodpovedného uvedomovania si statusu vysokoškolského učiteľa a jeho úloh v demokratickej spoločnosti. Prijatý etický kódex smeruje k realizácii týchto východiskových hodnôt a princípov učiteľa FF PU v Prešove:

- **Angažovanosť a lojalita k Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove** – učelia by nemali mať pracovné pomery na konkurenčných súkromných alebo verejných vysokých školách pôsobiacich v odbore na Slovensku, pretože by to spôsobovalo konflikt záujmov.
- **Vysoká kvalita** vedeckovýskumnej práce zodpovedajúca pracovnému zaradeniu s orientáciou na medzinárodne porovnateľné výsledky publikačnej činnosti. Učiteľ má byť iniciatívny pri plnení pracovných úloh vo vedeckej, umeleckej, publikačnej a pedagogickej činnosti.
- **Etika vedeckej práce** – učiteľ má dosahovať a prezentovať výsledky vedeckej práce v súlade s princípmi etiky vedeckej práce (odmietnutie plagiátorstva, dôsledné uvádzanie zdrojov informácií a pod.).
- **Celoživotné vzdelávanie, odborný a kvalifikačný rast učiteľa** má zodpovedať súčasným vývojovým trendom v odbore a zabezpečovať prípravu, resp. výchovu garantov študijných a vedných odborov z radov interných učiteľov.
- **Vysoká úroveň výchovno-vzdelávacej činnosti učiteľa** má zodpovedať súčasným poznatkom v oblasti pedagogiky, psychológie a technológie vzdelávania.
- **Zodpovednosť** – profesori a docenti majú zodpovednosť za výchovu nových odborníkov v odbore a za zachovanie kontinuity výskumu a vzdelávania v jednotlivých oblastiach odboru.
- **Rešpekt a uplatňovanie morálnych princípov a hodnôt humánosti, ľudskej dôstojnosti, morálnych práv, spravodlivosti, zodpovednosti a tolerancie** – učiteľ má vo svojom uvažovaní, rozhodovaní, správaní a konaní postupovať v súlade s týmito hodnotami a zákonmi platnými v Slovenskej republike.

¹ Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov hovorí o tom, že na vysokých školách pôsobia vysokoškolskí učelia, výskumní pracovníci, umeleckí pracovníci a ostatní zamestnanci (§ 74 ods. 1). Pre zjednodušenie sa používa v učiteľskej časti kódexu len slovo učiteľ. Pod pojmom ostatní zamestnanci sa myslia zamestnanci Prešovskej univerzity v Prešove zaradení na Filozofickej fakulte, ktorí poskytujú služby – administratívne, riadiace a prevádzkové. V kódexe sa používa len slovo zamestnanec, resp. ostatní zamestnanci. Vychádzajúc zo zákona sa hovorí o študentoch Prešovskej univerzity v Prešove zapísaných v študijnom programe uskutočňovanom na Filozofickej fakulte. Kvôli zjednodušeniu sa v kódexe používa len slovo študent. V súlade s rodovo citlivým jazykom pod pojmom učiteľ, zamestnanec, vedecký pracovník a študent rozumieme aj učiteľky, zamestnankyne, vedecké pracovníčky a študentky.

Čl. 1

Morálne princípy manažmentu

1. Manažment fakulty má vo svojej práci realizovať vyššie uvedené základné morálne hodnoty a princípy. Morálne povinnosti manažmentu sú vyjadrené takto:
 - Manažment fakulty sa má vo svojej činnosti usilovať o dosahovanie spoločného dobra, blaha a prospechu učiteľov, ostatných zamestnancov a študentov.
 - Manažment fakulty má garantovať slobodu vedeckovýskumnej a výchovno-vzdelávacej činnosti učiteľov a vytvárať vhodné podmienky pre kvalitnú vedeckovýskumnú a výchovno-vzdelávaciu činnosť na fakulte, a to v súlade so všeobecne akceptovanými spoločenskými etickými princípmi a hodnotami, kľúčovými hodnotami Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove (obsiahnutými v tomto kódexe) a zákonmi Slovenskej republiky.
 - Manažment fakulty má vytvárať predpoklady pre zabezpečenie prípravy, resp. výchovy garantov jednotlivých študijných a vedných odborov z radov interných učiteľov.
 - Manažment fakulty má garantovať rovnosť príležitostí všetkým učiteľom, zamestnancom a študentom a hodnotiť ich objektívne na základe predložených výstupov či splnených úloh a povinností.
 - Manažment fakulty má dbať o také pracovné prostredie, v ktorom je ochraňovaná hodnota zdravia.
2. Učiteľ má konať podľa pokynov manažmentu a v súlade s jeho požiadavkami, ktoré nesmú odporovať právnym a všeobecne žiaducim etickým normám a tiež normám v tomto kódexe. Učiteľ má rešpektovať dohody prijaté manažmentom a zodpovedne ich realizovať. Nezasahuje do kompetencií nadriadených, avšak má právo vyjadriť svoj názor na požiadavky manažmentu zodpovedajúcim spôsobom.² Učiteľ a manažment fakulty podporujú kolegiálne vzťahy a snažia sa o vzájomnú spoluprácu aj napriek rozdielnym názorom. Udržiavajú korektné vzťahy založené na vzájomnej úcte, rešpekte a spravodlivosti.

Čl. 2

Eticko-profesijné princípy učiteľa

1. Učiteľ má úctu k svojmu povolaniu, dôsledne a zodpovedne ho vykonáva a uvedomuje si profesijnú spoluzodpovednosť za generáciu, ktorú vychováva a vzdeláva.
2. Učiteľ má povinnosť konať v súlade s právnymi normami platnými v Slovenskej republike, dodržiavať Ústavu Slovenskej republiky a riadiť sa záväznými pracovnými predpismi. Má rovnaké politické, sociálne a ekonomické práva garantované Ústavou

² Učiteľ by nemal kritizovať kolegov a manažment v ich neprítomnosti. Kritika a zverejnenie neetického konania a správania (whistleblowing) sa má realizovať v súlade s hodnotami a princípmi Etického kódexu FF PU v Prešove. Ide o zverejnenie konania a správania zamestnancov, ktoré je v rozpore s etickým kódexom. Neetické je také zverejnenie, ktoré sa robí bez toho, aby sa zamestnanec pokúsil o riešenie problému vnútri samotnej inštitúcie.

Slovenskej republiky ako ostatní členovia spoločnosti. Rešpektuje tieto práva a slobody u iných. Má nárok na ochranu svojich práv.

3. Učiteľ je osobnosť hodná úcty a rešpektu, čo vždy a za každých okolností potvrdzuje svojím správaním a konaním. Rozhoduje s ohľadom na okolnosti a s úmyslom dosiahnuť pozitívne dôsledky pre všetkých zúčastnených.
4. Učiteľ má právo slobodne sa rozhodovať a uskutočniť voľbu, ktorá je v zhode s jeho hodnotovým presvedčením, názorom a postojom a je v súlade so všeobecne akceptovanými etickými normami a platným zákonom za predpokladu, že jeho konanie nespôsobí fyzickú či psychickú ujmu iným (či už priamo alebo sprostredkované).³ Učiteľ si uvedomuje hranice slobody konania. Má mravnú slobodu pri riešení morálnych dilem, avšak jeho konanie nesmie byť v rozpore so všeobecne žiaducimi a akceptovanými etickými hodnotami a princípmi. Pokiaľ svojím správaním ohrozuje chránenú oblasť iných (vyjadrenú prostredníctvom práv), je priamy nadriadený povinný prijať opatrenie na zabránenie vzniku ujmy.
5. Učiteľ dôkladne pozná pracovné povinnosti vyplývajúce z pracovnoprávných vzťahov a svojho pracovného, resp. funkčného zaradenia. So zámerom šírenia dobrého mena a v mene lojality k Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove sa snaží konať vždy profesionálne, zodpovedne a reprezentatívne. Pracovné úlohy a povinnosti rieši flexibilne, dodržiava stanovené termíny.
6. Učiteľ sa aktívne zapája do akademickej verejnej diskusie. Rozvíja svoj vedný odbor v súlade s etikou vedy. Vo svojej práci je cieľavedomý, dôsledný a čestný. Odmieťa plagiátorstvo a prezentuje výsledky vedeckovýskumnej činnosti, ktorej je sám autorom alebo spoluautorom na základe identifikovateľného podielu na dosiahnutých výsledkoch. Vedeckú hodnotu dosahuje podľa stanovených pravidiel, nepodvádza, neopisuje bez udania zdroja, nevydáva cudzie názory za svoje, neporušuje autorské práva. V prípade opätovného publikovania už uverejnených prác informuje o tom redaktora a uvedie to aj v práci, aby informoval čitateľa o predchádzajúcom publikovaní práce. Učiteľ má vykazovať (primerane rozsahu svojho pracovného pomeru) výsledky svojej práce len na pôde Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove.⁴
7. Učiteľ sa zodpovedne pripravuje na vyučovanie s cieľom odovzdať kvalitné informácie a v snahe vykonávať svoje povolanie čo najlepšie. Poskytuje len také vzdelávacie služby, na ktoré má potrebnú kvalifikáciu a vzdelanie. Jeho informácie týkajúce sa vzdelávania sú objektívne, pravdivé a jasné.
8. Učiteľ nepožaduje od študentov vedomosti a informácie nad rámec tých, ktoré sú vymedzené v sylabách na začiatku semestra. Na hodiny chodí pravidelne a načas, vyučovanie organizuje tak, aby sa predišlo nesplneniu vopred stanovených cieľov.

³ Netýka sa to udelenia objektívneho negatívneho hodnotenia študentovi, ktoré je uskutočnené v súlade so Študijným poriadkom Prešovskej univerzity v Prešove.

⁴ Vykazovanie sa vzťahuje výhradne na riadnu evidenciu publikačnej činnosti, nie napríklad na bežnú prezentáciu zoznamov publikácií učiteľa v rámci činnosti profesijných združení, ktorých je členom, alebo zoznamu publikácií na osobných webových stránkach a pod.

9. Učiteľ má byť schopný sebareflexie, pravidelne hodnotí svoje konanie, prípadné chyby priznáva, napravnú a nesie za ne zodpovednosť. Má si uvedomovať dôsledky svojich rozhodnutí a preberať za nich zodpovednosť. Snaží sa predvídať dôsledky svojho konania a ich dopad na tých, ktorých sa to týka. Váži si seba samého a verí svojim schopnostiam.

Čl. 3

Etické princípy vo vzťahu ku študentom

1. Učiteľ má vnímať každého študenta ako jedinečnú a autonómnu bytosť a osobnosť hodnú úcty a rešpektu. Váži si každého študenta, rešpektuje a podporuje jeho dôstojnosť a integritu. Pozná práva a oprávnené potreby študenta súvisiace s jeho štúdiom (resp. študijným plánom). Práva rešpektuje a v plnej miere ich chráni, pokiaľ študent uplatňovaním svojich práv neobmedzuje práva iných.
2. Korektnosť, čestnosť, spravodlivosť, profesionálny vzťah a vzájomné uznanie práv a povinností sú základnými faktormi dobrých vzťahov učiteľa a študenta. Učiteľ sa voči študentovi správa tolerantne a úctivo, nepohŕda ním, nepodceňuje a nezosmiešňuje ho, nevyhráža sa mu, nezastrašuje a nevydiera ho a úmyselne nevystavuje rozpakom. Zakazuje sa akákoľvek forma šikanovania a prejavy správania, ako sú ohováranie, výsmech, ironizovanie, izolácia, zadržanie dôležitých informácií, nadmerná kritika, sexuálne obťažovanie a pod.
3. Učiteľ nemá zámerne spôsobiť študentovi a fyzickú, sociálnu, psychickú, morálnu a inú ujmu. Nemá podporovať a zúčastňovať sa na takých aktivitách, ktoré úmyselne poškodzujú, alebo obmedzujú jeho zdravý vývin, slobodu a práva.⁵ Ak má podozrenie z takéhoto konania, ihneď informuje nadriadených. Snaží sa humanizovať vzájomný vzťah, čo vedie k znižovaniu strachu, napätia či stresu na vyučovaní, skúškach alebo aj pri vzájomných rozhovoroch (konzultáciách).
4. Učiteľ akceptuje inakosť študentov, rešpektuje ich názory, politickú príslušnosť a náboženské presvedčenie (pokiaľ neobmedzujú práva iných) s cieľom vytvoriť humánne, tolerantné a na vzájomnej úcte založené medziľudské vzťahy. Odmietá a netoleruje prejavy diskriminácie (podľa veku, rasy, pohlavia, etnicity, sexuálnej orientácie, zdravotného postihnutia a i.).
5. Sexuálne obťažovanie na akademickej pôde je neetické, nedôstojné a nežiaduce. Učiteľ nerozpráva neslušné, dvojzmyselné a urážajúce vtipy, zdržiava sa sexuálnych narážok a fyzického obťažovania vrátane obťažovania so sexuálnym podtónom.⁶ Sexuálne obťažovanie je porušením zákona, narúša ochranu osobnosti, zasahuje do jej súkromia, porušuje ľudské práva, ľudskú dôstojnosť a spôsobuje osobnosti morálnu ujmu.⁷

⁵ Účasť učiteľov na spoločenských podujatiach sa nepovažuje za také konanie, ktoré je nevyhnutne späté s porušovaním práv, slobody či zdravého vývinu, pokiaľ sa učiteľ správa a koná primerane svojmu spoločenskému postaveniu.

⁶ Výučba niektorých odborných predmetov si však explicitne vyžaduje analýzu ľudskej sexuality – tento aspekt výučby nespadá pod normu zakazujúcu, resp. vymedzujúcu formy a podoby sexuálneho obťažovania.

⁷ Diskrimináciu a sexuálne obťažovanie definuje zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov.

6. Učiteľ podporuje pozitívny osobnostný, kognitívny i morálny vývoj študentov. Obozretne a s rozvahou vyberá a využíva metódy v oblasti vzdelávania a vedeckého pôsobenia/odborného vedenia tak, aby študentovi neuškodil. V prípade neúmyselného poškodenia sa snaží negatívne dôsledky minimalizovať na základe vzájomnej dohody so študentom.
7. Učiteľ hodnotí študentov spravodlivo a objektívne a nezasahuje do hodnotenia študentov inými kolegami. Študent zodpovedne využíva právo na otvorenú a úctivú konzultáciu s vyučujúcim, prípadne školiteľom. Nadriadený alebo učiteľ – poverený zo strany manažmentu – má právo zasiahnuť do hodnotenia v prípade, ak je na to objektívny dôvod.
8. Učiteľ nemá zneužívať informácie o štúdiu, rodine a zdraví študenta (ani po ukončení pracovného pomeru).⁸ Udržiava písomné či elektronické záznamy v súlade so zákonom a internými predpismi univerzity a fakulty.

Čl. 4 **Medziľudské vzťahy**

1. Vzťahy medzi učiteľmi (kolegami) a medzi učiteľmi a ostatnými zamestnancami sú založené na vzájomnej úcte a tolerancii. Vyžaduje sa vzájomné uznanie práv a povinností, rešpektovanie názoru, politickej príslušnosti a náboženského presvedčenia (pokiaľ sa neobmedzujú práva iných). Netolerujú sa prejavy diskriminácie (podľa veku, rasy, pohlavia, etnicity, sexuálnej orientácie, zdravotného postihnutia a i.).
2. Učiteľ sa snaží o vytváranie kolegiálnych a korektných vzťahov. Pri riešení pracovných a vedeckých grantových úloh prejavuje ochotu konzultovať, spolupracovať, poradiť – pokiaľ je o to požiadaný.
3. Učiteľ odmieta úmyselné škodenie druhému kolegovi – ohováranie, osočovanie, intrigy, ironizácia a iné formy mobbingu alebo bossingu. Akékoľvek formy sexuálneho obťažovania druhých sú neprípustné. Základom rozhodovania, konania a správania učiteľa je princíp humánosti, úcty, ľudskej dôstojnosti, morálneho práva, spravodlivosti a zodpovednosti.
4. Učiteľ by nemal zosmiešňovať kolegu pred študentmi a vyjadrovať sa k jeho osobe, spôsobu a metódam učenia. Šírenie neoverených informácií, ktoré je predpokladom ohovárania, je nežiaduce. Korektná a konštruktívna kritika je však opodstatnená na základe objektívnych a merateľných výsledkov práce.
5. K posúdeniu predložených prác, resp. výsledkov práce kolegov (v prípade kvalifikačného postupu alebo pri recenzovaní monografie, štúdie, zborníka, učebnice atď.) pristupuje objektívne a čestne, s vysokou mierou profesionality a odbornosti.

⁸ Zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Čl. 5

Korupcia a konflikt záujmov

1. Korupcia zabraňuje efektívnemu vzdelávaniu a podkopáva autoritu, resp. status akademickej pôdy ako nezávislej a objektívnej inštitúcie, preto korupčné správanie učiteľa je považované za porušenie Etického kódexu. Učiteľ neprijíma, nedáva úplatok, nezúčastňuje sa na korupcii, nepodporuje a nešíri korupciu a jej rôzne formy. Zdržiava sa konania, ktoré by mohlo viesť ku korupcii a konfliktu záujmov. Na akýkoľvek skutočný alebo možný konflikt záujmov je povinný bezodkladne upozorniť svojho nadriadeného.
2. Učiteľ neprijíma od študentov, ich rodičov alebo blízkych žiaden dar, výhodu či protislužbu s cieľom ovplyvniť študijné výsledky a hodnotenie. Uvedený spôsob osobného profitu učiteľa je považovaný za neetické správanie a podryva dôveru verejnosti voči hodnotám fakulty a poškodzuje jej dobré meno.
3. Učiteľ sa nemôže ocitnúť v postavení, v ktorom by bol zaviazaný odplatiť preukázanú službu alebo akúkoľvek inú ponúkanú výhodu, pretože by sa narušila nestrannosť a objektivita jeho konania a rozhodovania. Predvída takéto situácie a vyhýba sa im. Neponúka a neposkytuje žiadnu výhodu spojenú so svojím postavením.
4. Učiteľ odmieta rodinkárstvo a klientelizmus. Nemal by byť nadriadený študentovi či členovi z personálu fakulty, s ktorým je v rodinnom alebo blízkom priateľskom vzťahu. Ak k takejto situácii dôjde, snaží sa o objektivnosť a maximálnu profesionalitu.
5. Politická príslušnosť nemá ovplyvňovať pracovné rozhodnutia a konania učiteľa vo vzťahu ku kolegom, manažmentu, ostatným zamestnancom a študentom. Každé svoje rozhodnutie a konanie vie zdôvodniť a zverejniť.
6. Učiteľ nemá zneužívať majetok univerzity a fakulty na vlastné účely.

Čl. 6

Prezentácia učiteľa na verejnosti

1. Správanie sa učiteľa mimo pracoviska má byť zodpovedné a adekvátne vážnosti statusu vysokoškolského učiteľa.
2. Verbálna aj neverbálna komunikácia učiteľa je zdvorilá a dôstojná. Nepoužíva vulgárne slová, gestá, ovláda negatívne emócie, nie je agresívny a neslušný voči iným. Na verejnosti sa učiteľ prezentuje slušne a kultivovane reprezentuje vážnosť pracovného postavenia na akademickej pôde. Má sa správať a konať ako dôveryhodná osobnosť.
3. Učiteľ sa zdržiava fajčenia⁹ a požívania alkoholu na akademickej pôde, neponúka kolegom a študentom alkohol v pracovnej dobe. Prítomnosť učiteľa pod vplyvom alkoholu vo vyučovacom procese sa považuje za porušenie Etického kódexu.

⁹ Zákaz fajčenia v priestoroch vysokých škôl upravuje zákon č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

4. Ak učiteľ prezentuje názor verejne alebo komentuje verejné otázky týkajúce sa spoločenského života, má vyhlásiť, že je to výlučne jeho osobný, prípadne odborný názor a nie postoj fakulty. Ak učiteľ fakulty zverejní svoj názor v médiách, ide len o vyjadrenie učiteľovho názoru a postoja, nie názoru fakulty. Oficiálne stanoviská fakulty prezentuje dekan alebo osoba ním poverená.
5. Učiteľ nepoužíva meno fakulty na osobné reklamné a promočné účel s výnimkou prípadov, ktoré priamo súvisia s fakultou. Nepoužíva meno fakulty, neidentifikuje sa ako zamestnanec fakulty vo verejnej reklame bez predchádzajúceho súhlasu vedenia fakulty.
6. Učiteľ sa oblieka v súlade s pravidlami spoločenskej etikety. Svojím oblečením nemá nikoho urážať, provokovať a ponižovať.

Etický kódex študenta Prešovskej univerzity v Prešove zapísaného v študijnom programe uskutočňovanom na Filozofickej fakulte

Preambula

Etický kódex študenta Prešovskej univerzity v Prešove zapísaného v študijnom programe uskutočňovanom na Filozofickej fakulte (ďalej len študent,) je dokument vyjadrujúci žiaduce etické hodnoty, princípy a normy študenta tejto fakulty. Cieľom etického kódexu je postihnúť východiskový rámec etického správania a konania študenta na pôde fakulty a jeho podporou dosiahnuť zlepšovanie a posilňovanie etickej klímy na fakulte vo vzťahoch študent – študent, študent – učiteľ, študent – ostatní zamestnanci. Študent sa snaží konať v súlade s týmito etickými hodnotami:

- **Hodnota vzdelania** – ktorú potvrdzuje čestným, spravodlivým a zodpovedným prístupom ku štúdiu. Právo na vzdelanie vníma ako prostriedok na dosiahnutie osobného i spoločenského prospechu a ako prejav slobody.
- **Čestnosť** – odmieta plagiátorstvo a iné neetické prístupy pri plnení študijných povinností (napr. odpisovanie, ťaháky, používanie materiálov iných študentov, používanie materiálov, ktoré sám nevytvoril).
- **Zodpovednosť a dôslednosť** – uplatňuje vždy vo vzťahu k svojim študijným povinnostiam, rozhodnutiam, správaniu a konaniu. Zodpovedne koná aj mimo akademickej pôdy, pretože svojím konaním v osobnom živote nepriamo reprezentuje fakultu.
- **Kritickosť a náročnosť vo vzťahu k sebe** – snaží sa konštruktívne kriticky hodnotiť svoje študijné výsledky a pracovať na osobnom raste.
- **Úcta a rešpekt k iným** – koná s ohľadom na práva a slobodu druhých a spory rieši na báze humánosti, tolerance a vzájomného porozumenia. Korektné interpersonálne vzťahy prispievajú k napĺňaniu študijných cieľov.
- **Dôstojná verbálna aj neverbálna komunikácia** na akademickej pôde fakulty dotvára osobnosť študenta.

Čl. 1

Práva študenta

1. Práva študenta vymedzuje § 70 podľa zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a tiež Študijný poriadok Prešovskej univerzity v Prešove.
2. Študent má rovnaké práva a slobody garantované Ústavou Slovenskej republiky tak ako ostatní členovia spoločnosti. Má nárok na rešpektovanie a ochranu svojich morálnych a občianskych práv. Študent rešpektuje rovnaké práva a slobody iných.
3. Študent je osobnosť hodná úcty a rešpektu. Nikto nemá právo ponižovať študenta, nadávať mu, byť voči nemu neslušný alebo vulgárny.
4. Študent má nárok na ochranu osobných údajov tak, ako to vymedzuje zákon č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov.

Čl. 2

Všeobecné etické princípy študenta

1. Študent má slobodnú vôľu, ktorá mu umožňuje slobodne a dobrovoľne (bez násilia a vonkajšieho tlaku) uskutočniť osobnú voľbu, ktorá sa zhoduje s jeho hodnotovým presvedčením, názorom a postojom a je v súlade so všeobecne akceptovanými etickými normami a platným zákonom za predpokladu, že jeho konanie neohrozí práva, slobodu a životy ostatných (či už priamo alebo sprostredkovane). Študent si zodpovedne uvedomuje hranice svojej slobody.
2. Študent disponuje mravnou slobodou, teda má právo slobodne a aktívne pristupovať k tvorbe a rozvíjaniu vlastných etických hodnôt a má právo zaujať stanovisko k etickým problémom a dilemám a riešiť ich podľa svojho uváženia. Jeho etické hodnoty a presvedčenie nemajú obmedzovať a porušovať etické hodnoty a presvedčenia iných. Študent má uvažovať nad svojím konaním a správaním, v plnej miere si má uvedomovať a preberať zodpovednosť za rozhodnutia a dôsledky, ktoré z nich vyplývajú.

Čl. 3

Etické princípy študenta vo vzťahu k spolužiakom a iným študentom

1. Študent aktívne vytvára humánne, čestné a na úcte založené vzájomné vzťahy v komunikácii so spolužiakmi a inými študentmi.
2. Svojich spolužiakov a iných študentov považuje za jedinečné a autonómne bytosti a osobnosti hodné úcty a rešpektu, a preto ich nevyužíva, nezneužíva, nezosmiešňuje, nepodceňuje a nespôsobuje problémy zadržiavaním informácií s cieľom sťažiť študijné povinnosti. Odmieta akékoľvek úmyselné škodenie druhým študentom vo forme psychického či fyzického nátlaku.
3. Študent nepodporuje a netoleruje prejavy diskriminácie (podľa veku, rasy, pohlavia, etnicity, sexuálnej orientácie, zdravotného postihnutia a iné).
4. Ak má študent problém, ktorý negatívnym spôsobom ovplyvňuje jeho štúdium, má právo obrátiť sa s prosbou o pomoc na členov študentskej časti Akademického senátu Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, študentské organizácie a orgány fakulty, resp. nimi poverené osoby (tútori študentov alebo prodekan pre vzdelávanie).

Čl. 4

Etické princípy študenta vo vzťahu k štúdiu

1. Študent pozná a riadi sa Študijným poriadkom Prešovskej univerzity v Prešove a Disciplinárnym poriadkom PU v Prešove.
2. Študent má právo slobodne získavať vedomosti a informácie, ktoré formujú a rozširujú jeho odborný rast a osobný rozvoj. Počas štúdia by mal byť voči sebe náročný a kritický, schopný sebareflexie a sebahodnotenia s cieľom dosiahnutia požadovaných študijných výsledkov bez toho, aby škodil iným.

3. Študijné úlohy má študent plniť zodpovedne, čestne a načas. Na hodiny má chodiť odborne pripravený podľa požiadaviek vyučujúceho, na ktorých sa spoločne v úvode semestra dohodli. Počas vyučovania by sa mal zdržať negatívnych verbálnych aj neverbálnych prejavov voči učiteľovi či spolužiakom.
4. Študent má povinnosť neakceptovať a nepodporovať plagiátorstvo, mechanické sťahovanie prác z internetu, kopírovanie prác a iné podvody týkajúce sa tvorby akýchkoľvek prác. V mene študentskej cti a hrdosti sa zdrží kupovania seminárnych, ročníkových a záverečných prác vytvorených inou osobou. Čestná práca študenta je prejavom jeho sebadôvery a študijných schopností.

Čl. 5

Etické princípy študenta vo vzťahu k učiteľom

1. Vzťah študenta k učiteľovi má byť korektný a založený na vzájomnom akceptovaní a uznaní dôstojnosti druhého. Študent a učiteľ sú rovnocenní partneri, poznajú svoje povinnosti, vzájomne sa tolerujú, rešpektujú a uznávajú svoje práva. V komunikácii medzi študentom a učiteľom sa vylučujú vzájomné vyhrážky, ponižovanie, zneužívanie, pohrdanie, zosmiešňovanie a zachováva sa v osobnej a emailovej komunikácii dôstojná úroveň.¹⁰
2. Študent nikdy neponúka učiteľovi materiálny alebo nemateriálny dar ako protislužbu, aby ovplyvnil hodnotenie svojich študijných výsledkov, resp. získal nenáležitú výhodu. Študent sa nepokúša vydierať, zastrašovať a inak emocionálne ovplyvňovať učiteľa, aby dosiahol lepšie hodnotenie.

Čl. 6

Etické princípy študenta vo vzťahu k ostatným zamestnancom fakulty

1. Študent sa má k všetkým ostatným zamestnancom fakulty správať zdvorilo a s úctou. Snaží sa komunikovať dôstojne a bez negatívnych emócií.
2. Študent akceptuje pracovný čas ostatných zamestnancov a nevyžaduje služby, ktoré prevyšujú ich povinnosti. Riadi sa pokynmi zamestnancov a nespochybňuje ich kompetencie a práva v oblasti pracovných úloh a nezosmiešňuje ich profesijné služby či rady.

Čl. 7

Majetok fakulty

1. Študent nepoškodzuje majetok fakulty (počítače, zariadenia učební, knihy z knižnice a iné), ale naopak – chráni ho pred poškodením a zničením.

¹⁰ Pri emailovej komunikácii s učiteľom by mal študent používať vlastnú emailovú adresu s jasne identifikovateľným menom a priezviskom vlastníka uvedenej adresy. Každý email má mať zdvorilé oslovenie, jasný predmet správy a takisto aj sprievodný text obsahujúci informáciu o prílohe správy.

2. Študent nezneužíva majetok fakulty na súkromné účely. V prípade používania zdrojov fakulty je šetrný.

Čl. 8

Správanie študenta na praxi, exkurziách a výletoch

1. Počas plnenia študijných povinností mimo fakulty sa študent má správať tak, aby dôstojne reprezentoval meno fakulty. Je si vedomý osobného dobrého príkladu.
2. Študent dodržiava pravidlá slušného správania a pokyny vyučujúceho aj mimo fakulty a akceptuje jeho požiadavky vyplývajúce zo zodpovednosti vyučujúceho za zdravie a bezpečnosť účastníkov praxe, exkurzie alebo výletu.
3. Študent poskytuje rady, resp. služby len do úrovne svojich kompetencií a kvalifikácie. Ak nedokáže pomôcť, obráti sa na svojho nadriadeného.
4. Informácie získané počas praxe o žiakoch (resp. klientoch) študent nezverejňuje, dodržiava mlčanlivosť. Študent vždy koná tak, aby nedošlo k poškodeniu iných.

Čl. 9

Oblečenie študenta

1. Študent svojím oblečením vyjadruje úctu k druhým a náležitú vážnosť udalostiam na fakulte.
2. Študent nenosí oblečenie a symboly, ktoré sú protizákonné, urážajú iného, porušujú jeho práva alebo podporujú násilie a intoleranciu.

Etický kódex ostatných zamestnancov Prešovskej univerzity v Prešove zaradených na Filozofickej fakulte

Preambula

Ostatní zamestnanci Prešovskej univerzity v Prešove zaradení na Filozofickej fakulte (ďalej len zamestnanec) sa pri výkone svojho povolania budú snažiť podporovať a uskutočňovať tieto etické hodnoty a princípy:

- **Lojalita k Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove** – zamestnanec má vykonávať zverené úlohy čo najlepšie a najefektívnejšie a takým spôsobom, ktorý nepoškodzuje dobré meno fakulty; pri plnení pracovných úloh má rozvíjať a podporovať verejný záujem a záujem zamestnávateľa, konať v súlade s hodnotami a poslaním fakulty.
- **Kvalita práce** – má pracovať kvalitne, odborne a vždy načas.
- **Čestnosť** – má realizovať pracovné úlohy transparentne, v súlade so zákonmi platnými v Slovenskej republike a podľa interných pracovných pravidiel.
- **Zodpovednosť** – má vykonávať prácu zodpovedne, pričom je ochotný prijať a nieť zodpovednosť za dôsledky svojej práce.
- **Vzájomný rešpekt, uskutočňovanie hodnôt humánosti, ľudskej dôstojnosti, morálnych práv, spravodlivosti a tolerancie** – má uplatňovať pri uvažovaní, rozhodovaní, správaní a konaní.
- **Hospodárnosť** – pri pracovnej činnosti má konať v súlade s platnými legislatívnymi normami.

Cieľom realizácie etických hodnôt a princípov obsiahnutých v tomto etickom kódexe je poskytovať kvalitné profesijné služby na fakulte a vytvárať dobré medziľudské vzťahy na pracovisku. Zamestnanci spoluvytvárajú etickú klímu, a preto svojím správaním a konaním zodpovedne a cielene budujú a potvrdzujú spoločenskú vážnosť a dobré meno fakulty. Zamestnanci sa týmto zaväzujú k individuálnej zodpovednosti pri plnení úloh vyplývajúcich z pracovnej náplne.

Čl. 1

Práva zamestnanca

1. Zamestnanec má Ústavou Slovenskej republiky garantované politické, sociálne a ekonomické práva tak, ako každý občan Slovenska. Ďalej sa mu prisudzujú práva a povinnosti podľa platných legislatívnych noriem Slovenskej republiky a interných pracovno-právnych predpisov zamestnávateľa.
2. Zamestnanec na akejkoľvek pracovnej pozícii je osobnosť hodná úcty a rešpektu, ktorá svojím správaním a konaním potvrdzuje tento status.
3. Zamestnanec má právo na slobodný názor, resp. konanie, pokiaľ je toto konanie v súlade so všeobecne akceptovanými právnymi a etickými normami a neohrozuje práva a slobodu iných.

4. Zamestnanec má právo myliť sa a za chyby musí prebrať zodpovednosť.
5. Zamestnanec má právo slobodne vyjadriť názor v rámci verejnej diskusie na fakulte.
6. Zamestnávateľ sa zaväzuje vytvoriť bezpečné pracovné prostredie a chrániť zdravie zamestnancov podľa zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
7. Zamestnanec má nárok na ochranu svojich práv.

Čl. 2

Princípy a normy vo vzťahu k zamestnávateľovi

1. Zamestnanec dôsledne a zodpovedne plní úlohy, ktoré mu vyplývajú z pracovných povinností obsiahnutých v pracovnej zmluve a náplni práce.
2. Zamestnanec rešpektuje práva zamestnávateľa a jeho nariadenia týkajúce sa riadenia pracoviska. V prípade nezhôd sa zamestnanec aj zamestnávateľ snažia konflikt riešiť a prijať dohodu akceptovateľnú pre obe zúčastnené strany.
3. Konštruktívna kritika prispieva k zlepšeniu spolupráce.
4. Informácie o iných získané počas výkonu práce spravuje podľa zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Čl. 3

Medziľudské vzťahy na pracovisku

1. Podpora a uskutočňovanie hodnôt humánnosti, ľudskej dôstojnosti, spravodlivosti, zodpovednosti a tolerance prispieva k lepším pracovným výsledkom.
2. Vzájomná svetonázorová, politická, náboženská, etnická a veková tolerancia vytvára priateľskú pracovnú klímu a zabraňuje diskriminácii.
3. Zamestnanec sa usiluje o korektné a kolegiálne medziľudské vzťahy. Pri výkone práce akceptuje rozdielny pracovný názor svojho kolegu. Pracovné konflikty rieši hľadaním spoločného prijateľného východiska v otvorenej pracovnej diskusii. Vzájomné osočovanie, výsmech a intrigy sú neprijateľné.
4. Na pracovisku sú neprijateľné akékoľvek formy mobbingu alebo bossingu, ďalej ohováranie, ironizovanie a izolácia kolegu (aj iných zamestnancov fakulty), vedomé a cielené zadržiavanie dôležitých informácií s cieľom poškodiť dobrú povesť či česť druhého, tiež nadmerná, neustála a neopodstatnená kritika, zosmiešňovanie výzoru kolegu, posmešky z rodinných vzťahov, znehodnocovanie práce kolegu a pod. Sexuálne obťažovanie na pracovisku je neakceptovateľné. Uvedené formy konania dehonestujú

človeka a ohrozujú jeho práva. Nikto nemá právo využívať či ponižovať druhého a zámerne mu fyzicky, psychicky, slovne či inak ubližovať.

Čl. 4

Vzťah zamestnanca k učiteľom

1. Vzťah zamestnanca a učiteľa je profesionálny a založený na vzájomnej úcte a vzájomnom uznaní sociálneho statusu na fakulte. Pri poskytovaní profesijných služieb v pracovnom čase nedochádza k ironizácii, výsmechu či spochybňovaniu odbornosti zamestnanca alebo učiteľa. Každý v uvedenom vzťahu pozná svoje povinnosti a práva a akceptuje ich. Ani jeden vo vzťahu nemá právo akýmkoľvek spôsobom zasahovať do kompetencií druhého. Avšak je možné upozorniť na neadekvátne pracovné postupy, ktoré porušujú zákon, morálne normy či interné pracovné postupy a pravidlá.
2. Ak je to potrebné, zamestnanec poskytuje profesijné/poradenské služby všetkým učiteľom, nikoho zámerne neuprednostňuje, ani nežiada od neho protislužbu v akejkoľvek podobe.

Čl. 5

Vzťah zamestnanca k študentom

1. Vzájomná komunikácia študenta a zamestnanca je úctivá. Študenti aj zamestnanci majú svoje práva a povinnosti, ktoré vzájomne uznávajú.
2. Aj napriek rokom, kvalifikácii či získaným pracovným kompetenciám, ktoré vymedzujú asymetrický vzťah zamestnancov a študentov (v prospech zamestnancov), nikto v uvedenom vzťahu nemá právo ponižovať druhého a neakceptovať ho ako osobnosť hodnú úcty a rešpektu.
3. Zamestnanec v rámci svojich vymedzených právomocí, kompetencií a odborných spôsobilostí poskytuje odborné služby študentom počas pracovnej doby, ako to upravuje jeho pracovné zaradenie. Pokyny a pravdivé, úplné a zrozumiteľné informácie sú podávané s cieľom poradiť študentovi, resp. vyriešiť problém. Nesmú sa stať predmetom akéhokoľvek zneužitia, zosmiešnenia či využitia. Zamestnanec sa zdrží konania, ktoré poškodzuje študenta, resp. negatívne ovplyvňuje jeho štúdium.
4. Zamestnanec poskytuje odborné služby rovnako všetkým študentom, zámerne nikoho neuprednostňuje, ani nežiada od neho protislužbu v akejkoľvek podobe.

Čl. 6

Korupcia a konflikt záujmov

1. Zamestnanec pracuje zodpovedne a v súlade s právnymi predpismi. Zákon neporušuje a neobchádza. Transparentnosť a čestnosť je základom jeho práce.

2. Zamestnanec svoje pracovné povinnosti vykonáva v súlade so zákonom o službe vo verejnom záujme a neposkytuje žiadne informácie tretej strane s cieľom uprednostnenia svojho súkromného záujmu.
3. Zamestnanec nevyžaduje, ani neprijíma žiadne (finančné alebo nefinančné) dary a iné výhody, ktoré by mohli mať vplyv na jeho rozhodovanie a profesionálny prístup vo veci, alebo ktoré by bolo možné považovať za odmenu za prácu, ktorá je jeho povinnosťou.
4. Zamestnanec svoje pracovné zaradenie nezneužíva na zvýhodnenie svojho známeho alebo príbuzného na pôde fakulty. Odmieťa rodinkárstvo a klientelizmus.
5. Zamestnanec nezneužíva majetok fakulty na súkromné účely.

Čl. 7

Etiketa – výzor a prezentácia zamestnanca

1. Zamestnanec dôstojne reprezentuje svoje pracovisko. Do práce sa oblieka primerane a v súlade s pravidlami spoločenskej etikety. Svojím oblečením nikoho neuráža, neprovokuje a neponižuje.
2. Verbálna aj neverbálna komunikácia zamestnanca v písomnom, osobnom a telefonickom styku je kultivovaná a zdvorilá.
3. Zamestnanec sa zdržiava fajčenia¹¹ a požívania alkoholu na pracovisku, neponúka kolegom, učiteľom a študentom alkohol v pracovnej dobe. Prítomnosť zamestnanca pod vplyvom alkoholu na pracovisku počas pracovnej doby sa považuje za porušenie Etického kódexu.
4. Zamestnanec nezneužíva meno fakulty na vlastné účely.

¹¹ Zákaz fajčenia v priestoroch vysokých škôl upravuje zákon č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Záverečné ustanovenia Etického kódexu Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove

Etický kódex vznikol pre vysokoškolských učiteľov, výskumných pracovníkov, ostatných zamestnancov Prešovskej univerzity v Prešove zaradených na Filozofickej fakulte a tiež študentov Prešovskej univerzity v Prešove zapísaných v študijnom programe uskutočňovanom na Filozofickej fakulte ako pomôcka pri riešení každodenných etických problémov a dilem. Jeho cieľom je usmerňovať správanie, konanie a rozhodovanie všetkých, ktorých sa týka, a to najmä s dôrazom na nepretržitú aktívnu podporu a uskutočňovanie etických hodnôt, princípov a noriem, ktoré sú uvedené v kódexe. Hlavným pozitívnym dôsledkom efektivity kódexu je vytvorenie a stabilizovanie spravodlivých a korektných medziľudských vzťahov na fakulte, a to prostredníctvom spoločne zdieľaných etických hodnôt, ktoré podporujú tieto vzťahy.

Etický kódex bol vytvorený zástupcami z učiteľských, študentských a ostatných zamestnancov. Po verejnej diskusii a vyjadrení Akademického senátu FF PU v Prešove nadobúda váhu legislatívneho dokumentu fakulty. Jeho obsah je zverejnený na oficiálnej webovej stránke fakulty a inštitútov. Študentská časť etického kódexu sa každoročne sprostredkuje novým študentom fakulty prostredníctvom študijného poradcu či tútora. Učiteľská časť bola prerokovaná na kolégiu dekana a akceptovaná riaditeľmi pracovísk, ktorí majú povinnosť sprostredkovať etický kódex svojim kolegom a uvádzať ho do života jednotlivých inštitútov. Normy upravujúce konanie ostatných zamestnancov sa stávajú súčasťou pracovno-právnych pravidiel a zamestnancom sú sprostredkované prostredníctvom vedúcich jednotlivých pracovísk.

Porušenie noriem v etickom kódexe

Dodržiavanie princípov a noriem formulovaných v Etickom kódexe Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove bude pravidelne monitorované vedúcimi pracovníkmi Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove.

Porušenie pravidiel učiteľskej a zamestnaneckej časti, ktoré sú obsiahnuté v Etickom kódexe Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, sa riešia ústnym pohovorom a písomným upozornením na úrovni vedúcich pracovníkov Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove.

Porušenie pravidiel zo strany študentov, ktoré nie sú obsiahnuté v Disciplinárnom poriadku Prešovskej univerzity v Prešove a sú porušením Etického kódexu Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, sa riešia ústnym pohovorom, podľa závažnosti na úrovni inštitútu, prodekana pre vzdelávanie alebo dekana.

Etický kódex Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove nadobúda účinnosť a platnosť podpisom dekana Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove.

V Prešove 29.10.2012

prof. PhDr. Vasil Gluchman, CSc., v.r.
dekan FF PU v Prešove